

Beynelmilel 17 nci Jeoloji Kongresi

Beynelmilel 17 nci Jeoloji Kongresi 20 Temmuz 1937de Moskovada toplanmıştır. Kongreye Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına M. T. A. genel direktörü Reşit Gencer'in riyaseti altında, Reşit Gencer, Üniversite jeoloji profesörü Hâmit Pamir ve Eti Bank genel direktörü muavini Bedri Bekiroğlundan mürekkep bir heyet iştirak etmiştir. Kongrede -Sovyetlerden maada 50 muhtelif memleketin akademi, üniversite ve jeoloji servisleri temsil edilmiştir. Fransızlardan 40, İngilizlerden 60; Amerikalılardan 150, Japonlardan 20 kişi iştirak etmiştir. Diğer memleketlerin ekserisinden de 10 - 15 muhtelif Kongrede bulunmuştur. Avrupalılardan yalnız Alman ve İtalyanlar Kongrede görülmemişlerdir.

Beynelmilel Jeoloji Kongreleri şimdiye kadar 3 - 4 .senelik fasıllarla 16 defa toplanmıştır. İlk Kongre 1878 de Pariste ve harpten evvelki sonuncu 1913 Kongresi de Kanadada toplanmıştır. Harpten sonra 13 ncü Jeoloji Kongresi 1922 de Belçikada, 14 ncüsü 1925 de Madridde, 15 ncisi 1929 da Cenubî Afrikada, 16 ncısı 1933 de Vaşingtonda toplanmıştır.

Moskova Kongresi Sovyet ağır sanayi komiseri Mejlauk yoldaş tarafından açılmış, fahrî reisliğine Kalinin yoldaş ve birinci reisliğine Sovyet ilimler Akademisi ikinci reisi Profesör Gubkin ve ikinci re-

isliklere de muhtelif hükümet delegasyonlarının reisleri intihab olunmuştur.

Kongre aşağıdaki jeoloji meselelerinin tetkikile iştirak etmiştir :

- I. Petrol yatakları jeolojisi
- II. Kömür yatakları jeolojisi
- III. Prekambrium teşekkülâtı ve buralardaki maden yatakları
- IV. Perm sistemi ve Stratigrafisi
- V. Tektonik hadiselerle volkanizma ve maden teşekkülâtı arasındaki münasebetler
- VII. Asya Tektoniği
- VI. Jeofizik meseleler
- VIII. Kutup mıntakaları jeolojisi
- IX. Jeolojide Jeofizik metodlar mevzuları üzerinde Kongreye yekûnen 400 den fazla rapor tevdi olunmuştur.

I. — Petrol yatakları jeolojisi ve dünya rezervleri,

Bu mevzu Beynelmilel Jeoloji Kongrelerinde ilk defa münakaşa olunmuştur. Şimdiye kadar toplanan Jeoloji Kongrelerinde dünyadaki kömür, demir, ve sair maden rezervleri tetkik olunmuştur. 1933 de Vaşingtonda yalnız petrol yataklarının jeolojik şartları münakaşa edilmişti. Bu kongrede ise petrol mevzuu bütün şümulile programa dahil olmuştur. Kongreye tevdi olunan 60 kadar raporda petrol yataklarının jeolojisi, petrolerin te-

şekkülü, tabiatta bulunma şeraiti ve bilhassa muhtelif mıntakalarda en son yapılan araştırmalara nazaran tesbit olunan rezervler gösterilmiştir. Bu meyanda Amerika, Meksika, Hindistan, Sumatra, Cava, Japonya, Şimalî Afrika, Tunus ve (bilhassa Sovyet Birliğinde Ural, Kafkasya ve Siberya mıntakalarında yeni keşfolunan petrol yatakları hakkında rejonel etüdler Kongreye tebliğ olunmuştur. Bu raporlar arasında Rus jeologlarından M. Gubkin'in dünya petrol rezervleri, Bilibin'in petrol rezervlerinin takdir metodları, Amerikan jeologlarından D. Barton'ın petrolerin teşekkülü, P. Teask'ın petrolün ana taşları, Romanya jeologlarından Mrazek'in petrolerin jenesi hakkındaki raporları çok şayanı dikkat olmuştur.

Verilen raporlara nazaran 1925-1937 senelerinde dünyada 1800 milyon ton petrol ihraç edilmiş olmasına rağmen dünya rezervleri 3551,7 milyon ton artmıştır. Sovyet jeologları Rusyadaki petrol rezervini 3877.2 milyon ton hesap etmektedirler ki, bu rakam dünya rezervinin % 54,8 ne tekabül etmektedir, ikinci mevki Amerikalılar tarafından işgal edilmektedir. Bu da 1763,3 milyon tona, yani dünya rezervinin % 25 ne baliğ olmaktadır. Bundan sonra sırası ile Irak 395 milyon ton, Venezuela 295 milyon ton ve Hollanda kolonileri 138 milyon ton rezerve malik bulunmaktadırlar.

Petrol rezervlerinin takdirinde kabul olunan beynelmilel usullere göre her memleket bilhassa şu sahalara ayrılacaktır :

- 1 — Prodüktiv sahalalar
- 2 — Ekonomi bakımından petrollü fakat henüz işletilmeyen sahalalar
- 3 — Yapılmış olan prospeksiyonlara göre petrollü telâkki edilen sahalalar
- 4 — Umumî jeolojik tetkiklere göre petrollü olmaya müsait sahalalar

5 — Henüz hiç bir suretle tetkik edilmeyen sahalalar

6 — Tetkik edildikten sonra petrollsüz olduğu anlaşılan sahalalar

Bunlara göre rezervler şöyle ifade edilecektir.

- 1 — Hazır rezervler A 1
- 2 — Prospekte olunmuş rezervler A 2
- 3 — Görülebilen rezervler B
- 4 — Muhtemel rezervler C 1
- 5 — Kabil olabilecek rezervler C 2

Bu komisyonun diğer ilmî mesaisi arasında bilhassa Mikropaleontolojik mukayese metodlarının petrol yataklarına tatbiki ile elde edilen neticeler de mevzu bahis olmuştur. Kongreye verilen raporlardan Garbî Avrupada, Amerika ve Rusya da petrollü tabaka mecmualarında Mikrofaunların stratigrafik tevziinde muayyen bir intizam olduğu anlaşılmış, Ostracode ve foraminifer gibi grupların bazı cinslerinin petrol Stratigrafisinde mümeyyiz oldukları tesbit edilmiştir.

II, — Kömür yatakları jeolojisi.

Bu komisyonda dünyanın muhtelif mıntakalarında kömür yataklarının jeolojisi, kömürlerin Petrografisi, kömür rezervleri ve bu rezervlerin muhtelif memleketlere göre taksim sureti mevzu bahis olmuştur. Bu mevzu üzerine Ruslar, Fransızlar, İngilizler, Japonlar, Hollandalılar ve Türk heyeti tarafından 50 rapor tevdi olunmuştur. Bunlar arasında Fransız jeologlarından L. Bertrand, Avusturya jeologlarından W. Petraschek, Japon Jeologlarından Tokunaga ve Rus jeologlarından Prigorofski ve Stepanof taraflarından verilen raporlar bilhassa dikkate şayandır.

Türk heyeti tarafından bu komisyona, Şimalî Anadolu Kömür Havzasındaki mühim jeoloji meseleleri, ve "Anadolu Linyitleri hakkında yeni tetkikleri,, adlı

iki etüd tebliğ edilmiştir. Şimalî Anadolu Kömür Havzası hakkındaki tebliğde Havzanın cenub, cenubu şarkisinde (Azdavay - Karafasıl) yapılmakta olan yeni tetkiklerle meydana çıkan jeolojik ve iktisadî meseleler tebarüz ettirilmiştir. Şimalî Anadolu Kömür Havzası Filyos vadisiyle biri şarkî ve diğeri garbî iki bölgeye ayrıldığı takdirde şarkî kısımlarla garbî kısımlar arasında bazı jeolojik farklar görülmektedir. Şimdiye kadar malûm olan garbî kısımda yani Ereğli - Zonguldak havzasında, alt karboniferle prodüktiv kömürlü katın tabakaları mevcuttur, ve bu tabakalar doğrudan doğruya Kretase tabakalarla örtülüdür. Halbuki, tetkiki henüz başlamış olan şarkî Havzada prodüktiv kömürlü katın ancak üst katları sathen görülmekte ve bunlar sırasile Perm, Trias, Jura, Kretase ve hattâ bazan Tersiyer tabakalarile örtülü bulunmaktadır. Bundan başka garbî bölgede indifaî sahreler hemen bütün havzayı ihata ettikleri halde şarkta Volkanizmaya işaret eden emareler yoktur, işte Havzanın bu iki bölgesi arasındaki irtibatı bulmak, kömür mıntakalarımızın en mühim jeolojik ve ekonomik meselelerinden biri olduğu Kongrede tebarüz ettirilmiş ve bu husustaki görüş tarzımız, meselenin halli cihetini nerelerde gördüğümüz profiller ve haritalarla izah edilmiştir. Gerek mıntakanın Tektonik ve jeolojik bünyesi hakkında yapılan araştırmalardan ve gerek M. T. A. Enstitüsünün laboratuvarlarında yapılan Paleontolojik Stratigrafik mesaiden ve şimdiye kadar elde edilen neticelerden Kongre haberdar edilmiştir. Bundan başka umumiyetle Havzadaki kömür servetlerimiz bakımından çok ehemmiyetli bir mesele nin de şarkî Havzadaki mulak Tektonik bünyenin tetkikine bağlı olduğu ve Havzanın cenuben nerelere kadar imtidad ettiği ancak bu etüdlere istihraç edeceğimiz Kongreye bildirilmiştir,

Anadoludaki linyit hakkındaki tebliğde de Kongreye Tersiyer arazisinin Anadolu da ne şekilde tevessü ettiği ve bu formasyonun hangi katlarında linyitlerin bulunduğu bunların tipik maktarı ve haritalarla arzedilmiştir. Bu mevzuda da linyitlerin bazı mıntakalarda çok Karbonize olmasının ve yüksek bir harurî kuvvete malik bulunmasının sebepleri hakkındaki mütalâalarımız bildirilmiştir.

Büyük bir alâka uyandıran bu mevzular Kongrede ehemmiyetle münakaşa olmuş ve heyetimiz sorulan bir çok suallere ilmî cevablar vermişlerdir. Kongrede şimalî Anadolu kömürleriyle Rusyanın Done, tz havzası arasında bir jeolojik irtibat görüldüğünden bu mevzuun müştereken tetkikle gelecek Kongreye bu tetkiklerin neticelerini getirmek kararlaştırılmıştır.

Sovyet jeologlarının verdikleri malûmata nazaran Rusyanın Kuznetsk, Lena, Karaganda, Orta Asya ve saire gibi havzalarında yeni yapılan araştırmalar sayesinde Sovyet memleketleri kömür rezervleri bakımından bugün dünyada ikinci dereceyi işgal etmektedirler. 1913 senesine kadar Rusyanın kömür rezervleri 230 milyar ton tahmin edildiği halde bugün bu rezervi 1660 milyar ton olarak hesap etmektedirler. Bu da dünya rezervinin % 20 sine tekabül eder. Bu raporlara nazaran yalnız Siberyadaki Kuznetsk havzasında kömür ihtiyatları 400 milyar tona balığ olmaktadır.

Kongrede Fransızlar da kömür rezervleri hakkında mufassal raporlar vermişlerdir. Bu raporlarda Fransanın Pas de Calais, Lorraine, Şimalî Fransa, Massif Central, Alp ve Prene havzalarında en son yapılan tahminlere göre hakikî rezervler 595 milyon ton ve muhtemel rezervler de 3320 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Bundan başka Fransızların şimalî Afrika, Hindi-Çini, Madagaskar ve Yeni Kaledonya gibi müstemlekelerinde de 70 mil-

yar ton kadar kömür rezervleri hesap edilmektedir.

III. — Prekambrium formasyonları ve bu arazideki madenler.

Malûm olduğu üzere Prekambrium arazinin bugüne kadar pek az tetkik edilmiş olan en eski arazisidir. Bu tabakalar jeolojide en uzun sürmüş bir *zamana* tekabül ederler. Bazı jeologlara nazaran 580 milyon sene ! Bu formasyonlar çok şiddetli değişikliklere ve istihalelere maruz kalmış olduğundan burada araştırmalar yapmak çok müşküldür. Ruslar, İngilizler, Amerikalılar, Finlandiyalılar, İsveçliler Moskova'daki Kongreye Orta Asya, İskandinavya, Cenûbî Afrika, Belçika Kongosu, Amerika ve Rusyanın muhtelif mıntakalarındaki Kambrium teşekkülâtına aid 33 rapor tevdi etmişlerdir. Rusyada şimalde Korelya ve Kola yarımadasında, Ukranya ve Siberyanın bir çok yerlerinde Prekambrium teşekkülâtı mevcuttur. Son zamanlarda Kafkasya ve Urallarda da aynı formasyonlar keşfolunmuştur. Bu araştırmaların ilmi bir çok ehemmiyeti olmuştur. Krivoy Rog'daki nadir madenler ve apatit yatakları, Kursk demir madenleri, Siberyanın bir çok yerlerindeki nikel ve antimuan yatakları, güherçile, amyant mika ve sair bir takım madenler hep Prekambrium arazisi içerisinde bulunmuştur. Rus jeologlarının etüdlerine nazaran Lena, Birjuysk, Jenişey ve Amur mıntakalarında bulunan akın zuhuratının da Prekambrium arazisinden geldiğini kabul etmek icab etmektedir. Bu komisyonda Rus jeologlarından Polkanof'un Fennoskandinavyanın şarkî bünyesi ve Finlandiya jeologlarından Eskola'nın garbî bünyesi hakkındaki etüdlere büyük bir alâka uyandırmıştır.

Bu komisyonda rejyonel müşahedelere aid tebliğler yapıldığı gibi arzın eski platformlarındaki muhtelif mıntakalarda hangi madenlerin araştırılabileceği hakkında

Fransız jeologlarından F. Blondel tarafından umumî fikirler ve nazariyeler ortaya atılmıştır. Blondel'e nazaran Kambriumdan beri hiç bir jeolojik harekete maruz kalmamış olan eski platformları biri çok istihaleli ve çok iltivalı kristalden bir kaide, diğeri daha az iltivalı ve daha az istihaleli bir seri, ve nihayet ufkî örtü tabakaları olmak üzere üç kısma tefrik etmek lâzımdır. Maden teşekkülâtı bu muhtelif kısımlarda başka başka suretlerde vaki olmaktadır. Kristallen kaide maden bakımından nisbeten fakirdir. Yarı istihaleli olan orta kısımda dağınık bir halde altın, nikel, kobalt, elmas, mika, grafit gibi bir çok madenler bulunmaktadır. Örtü kısmında bulunan madenlerin neveleri daha az olmakla beraber buradakiler daha konsantre bir şekildedir.

IV. — Perm sistemi ve stratigrafisi.

Jeolojinin Perm devrine aid rûsubî tabakalar bir çok maden yataklarını ihtiva etmektedir. Almanyadaki Strasford ve Rusyadaki Enuba tuz yatakları, Rusyadaki İşimbay petrol zuhuratı, Solikamski'nin potas yatakları, Siberyadaki Kuznetsk ve Tungusko kömürleri, Uralda ve Kazakistandaki bakırlı greler ve saire bu devre aid tabakaların arasında bulunmaktadır. Perm devrinin ilmî ve amelî ehemmiyetine rağmen bu devrin müstakil bir jeoloji formasyonu mu yoksa karbonifer devrinin bir nevi devamı mı olduğu, yani bu devrin alt ve üst hududlarının nerede olduğu henüz hallo - lunmamış bir meseledir. Kongreye bu mevzu üzerinde 80 kadar rapor verilmiştir. Bilhassa bu teşekkülâtın çok vâsi sahalar işgal ettiği Rusyaya ve Şimalî ve Cenûbî Amerikaya, İrana, Japonyaya ve Meksikaya aid olan raporlar çok *nazar* dikkati celbetmiştir. Rus jeologlarından Nalivkin ve Liharev ve Amerikan jeologlarından Moor tarafından verilen raporlar en ehemmiyetlilerini teşkil etmektedir. Bu etüdlerle mu-

kayeseler yapılabilmiş ve Perm formasyonunun muhtelif fasiezleri ve Stratigrafisi baştan basa rövize edilmiştir.

V. — Tektonik hadiselerle Volkanizma ve maden yataklarının teşekkülü arasındaki münasebetler •

Malûm olduğu üzere umumiyetle madenlerin teşekkülünde başlangıç noktasının arzın içindeki Magmanın indifaî ve kısır-
arzin içinde ve sathında tasallub etmesi teşkil eder. İktisaden ehemmiyeti haiz bir çok kıymetli madenler bu suretle insan vasıtalarının varabileceği mıntakalardaki tabakaların arasına vasıl olmuşlardır. Dahilden gelen Magma tasallubu esnasında bazı şerait dahilinde maden yataklarını vücade getirmiştir. Bu indifaların arz kısırının kırılma veya iltivalanma gibi büyük dislokasyon hareketleri, indifa eden Magmanın cinsine ve arz kısırı dahilinde yerleşme suretile ve binaenaleyh teşekkül eden maden cevherlerinin evsafına ve rezervlerine büyük tesirler yaptığı halde bu tesirlerin ne mahiyeti ne de mekanizması henüz vazıh bir surette izah olunamamıştır. Bundan dolayıdır ki, maden yataklarının aranması ve bulunması çok mulak jeolojik meseleler teşkil eder. Görülüyor ki, volkanik indifalar ile maden yataklarının teşekkülü arasında bir münasebet olduğu gibi, volkanizma ile Tektonik hareketler arasında da gayet sıkı münasebetler mevcuttur. Kongrenin bu mevzuu ilmî iktisadî bir çok mühim neticelere bağlı bulunduğundan bu komisyon en kalabalık bir şube olmuştur. Zaten, bu mavzu hali hazır jeolojisinin en ziyade alâka uyandıran bir meselesini teşkil etmektedir. 200 den fazla murahhas komisyonun içtimalarına iştirak etmiş ve Rus jeologlarından meşhur Levingson-Lesing ve Ferzman gibi eski âlimlerin bu husustaki noktai nazarlarını dinlemiştir. Rus, Amerikan, Fransız, İngiliz, Fındandiya, İsveç, Japon, İsviçre ve Çekoslovakya jeologları

tarafından bu mesele üzerine verilen 55 rapor büyük bir alâka ile dinlenerek münakaşa edilmiştir. Bu Kongre ile ilmin bu sahasında çok esaslı bir adım atılmıştır.

VI. - Asya kıtasının tektonik bünyesi.

Tektonik bünye meseleleri yalnız maden yataklarının teşekkülü bakımından ehemmiyetli olmakla kamıyarak daha geniş bir mikyasta alâkadar uyandırmaktadır. Kongrede arzın en büyük kıtası olan Asyanın Tektonik bünyesi müzakereye konmuştur. Asya kıtasında yapılan jeolojik araştırmalar, bilhassa son 25 sene zarfında Avrupalı, Çinli ve Sovyet jeologları sayesinde çok inkişaf etmiştir. Asyanın geçirdiği jeolojik evölüsyon hakkındaki mesai hiç şüphesiz Kongrenin en ilmî meselelerinden biri olmuş ve bu hususta yapılan tebliğler dünya jeolojisine aid mühim bir çok meselelerin izahına yardım etmiştir. Kongrede Asyanın ve Orta Asyanın Tektonik bünyesine ve bu bünyeyi husule getirmiş olan Orojenetik kısır hareketlerinin karakterlerine ve sebeplerine dair 50 den fazla rapor münakaşa olunmuştur. Bilhassa Şarkî Asyanın iltivaları ile Avrupa iltivalarının mukayesesi, Tektonik hareketlerin mütemadi olması, Orta Asyada ikinci zamanda vukua gelen Orojenes hareketleri, Arab memleketlerinin Tektonik bünyesi, İran yaylasının bünyesi gibi mühim etûdler Kongrede büyük bir alâka ile münakaşa olunmuştur.

Anadolu kıtası Avrupa ile Asya arasında bir hattı fasıl teşkil ettiğinden ve bu komisyonun mesaisi kendi memleketimizin jeolojik bünyesile çok münasebetli bulunduğundan Türkiye murahhas heyeti buradaki münakaşalara büyük bir alâka ile iştirak etmiştir.

VII. — Jeoşimi meseleleri ve nadir madenlerin tabiatta bulunma şekilleri.

Jeoşimi muhtelif medenî unsurların ta-

biatta ne gibi bir kanun dahilinde bulduklarını tetkik eden ve jeologların ancak son 20 senedenberi iştigâl ettikleri yepyeni bir ilim şubesidir. Son zamanlarda tatbiki büyük bir ehemmiyet alan nadir madenlerin araştırılması sayesinde bu ,sube süratle inkişaf etmektedir. Kongreye Rus, Amerikan ve İngiliz jeologları tarafından 20 rapor tevdi olunmuştur. Bunlar arasında Ruslardan Fersman ve Nekrasof ve Kanadalı Bruce ve Fransız jeologlarından Blondel taraflarından verilen etüdlar ilmin bu şubesinde bir çok yenilikleri meydana çıkarmıştır. Jeoşimi jeolojik meselelerle çok siki bir surette münasebette bulunduğundan hiç şühesiz bundan sonraki kongrelerde daha mühim bir yer işgal edecektir.

VIII. — Şimalî Kutup Jeolojisi .

Kongrenin bu mevzuu jeoloji kongrelerine yepyeni giren orijinal mevzu olmuştur, Kongrenin bu komisyonundaki raporlar murahhaslar tarafından büyük bir alâka ile dinlenmiştir. Rus jeologlarından Samoiloviç Sovyet jeologları tarafından şimal Kutup mıntakalarında son senelerde yapılmış olan araştırmalar hakkında mufassal izahat vermiştir. Sovyet akademi azasından Schmidt şimal kutbunun tetkikinde jeolojinin oynadığı role aid büyük bir rapor tevdi etmiştir. Bu raporlara ve izahata nazaran Sovyetlere aid Polaire ve Subpolaire mıntakaları 6.869.500 km² bir sahayı işgal etmektedir. Altı bölgeye taksim olmuş olan bu mıntakada her bölge gerek jeolojik bünye ve gerek maden servetleri bakımından büyük bir ehemmiyeti haizdir. Bu meyanda François Josef arazisinde kömür ve Petrol yatakları, Kutup mıntakalarında altın, platin, nikel ve krom madenleri keşfolunmuştur. Lena Jenisey mansapları arasındaki, arazi henüz pek az malûm olmakla beraber buralarda da kömür, grafit ve polimetallik cevherler bulunmuştur. Yene bu mıntakalarda son zamanlarda kalay, gü-

müş, kurşun, arsenik madenleri bulunduğundan ehemmiyetleri artmıştır. Kongreye bir kaç ecnebi jeologlarından maada bilhasa Rus'jeologları tarafından 17 rapor tevdi edilmiştir.

IX. — Jeofizik meseleler.

Elektrisite, miknatisiyet, radyo-aktivite gibi fizik hâdiselere istnad eden bir takım usullerin maden yataklarının araştırmalarına tatbiki son 20 senedenberi çok mühim ve müsbet neticeler vermiştir. Dünyanın her tarafında gerek bu usullerin ve gerek burada kullanılan cihazların ıslâhına mütemadi surette mesai sarfolunmaktadır, Sovyet Birliğinde kömür, petrol ve maden araştırmalarında bu usuller vasi mikyasta tatbik olunmaktadır. Jeofizik metodlar halen yalnız maden araştırmalarında değil daha bir çok nazari meselelerin izahında da kullanılmaktadır. Bugüne kadar jeolojik devirlerin *zaman* vahidi kıyasisile ne kadar sürdükleri ölçülememiştir. Bu suretle arzın yaşı hakkında da hiç bir malûmatımız mevcut değildir. Son zamanlarda Amerika-da ve Rusyada bu sahada tecrübeler yapılmaktadır. Bu tecrübelerin en şayanı dikkat olanı radyo-aktiv unsurların tehellülüne istinad eden usullerle yapılan tecrübelerdir. Amerikan ve Sovyet jeologları bu sahada elde edilen neticeleri Kongreye tebliğ etmişlerdir. Bunlardan başka arz dahilinin bünyesini tetkik etmek için de Jeofizik metodlar kullanılarak bugün teknik vesaitle varılamıyan derinliklerdeki tabakaların bünye ve terkipleri hakkında hüküm vermek kabil olmaktadır. Yüksek dağlardaki buz kitlelerinin Kutup mıntakalarındaki glasiye kalotlarının vüsati ve kalınlığı da bu metodlarla tesbit edilmektedir. Gerek ilmî ve gerek amelî büyük bir ehemmiyet alan Jeofizik usuller Kongrenin çok mühim bir iştigâl sahasını teşkil etmiş, İngilizler, Fransızlar, Amerikalılar, Macarlar, Japon ve Ruslar tarafından 30 kadar ra-

porla bu sahadaki yenilikler ve elde edilen neticeler izah olunmuştur.

Beynelmilel Jeoloji Kongrelerinde şimdiye kadar kabul edilmiş olan anane mucibince Moskova Kongresinde de Sovyet Birliği dahilinde 10 büyük gezinti tertib edilmiştir. Bu gezintiler su mıntakalara yapılmıştır :

Kongreden evvelki gezintiler :

1 — Şimal gezintisi.

Leningrad, Korelya, Kola yarımadası, Murmans'k'a kadar,

Bu gezinti, Fennoskandinavya bukliyesinin şarkî kısmındaki Prekambrium formasyonlarını, bu tabakaları kataden indifaları, bu mıntakanın madenlerini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 19 gün devam etmiştir.

2 — Cenup gezintisi.

Kursk-Donets kömür havzası, Kırım, Ukranya.

Bu gezinti Sovyet Birliğinin cenubundaki Prekambrien arazisile buradaki madenleri, Donetz kömürü havzasının Stratigrafisini ve Kırım yarımadasının Tektoniğini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 19 gün devam etmiştir.

3 — Kafkasya gezintisi.

Kafkasya maden su menbaları, Gürcüstan, Tiflis.

Bu gezinti büyük Kafkas dağlarının Tektonik bünyesile buradaki Magmatik hâdiseleri ve Küçük Kafkasya ve Kura - Bion münhattının jeolojisini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 19 gün devam etmiştir.

4 — Perm gezintisi.

Şamara, Cenubî Ural dağları, Kama ve Volga vadileri.

Bu gezinti Ural dağlarının garp maile-

si Stratigrafisini ve Paleontolojisini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 19 gün devam etmiştir.

Kongre içtimaından sonraki gezintiler :

1 — Petrol yatakları.

Şamara, Azerbeycan, Dağıstan, Şimalî Kafkasya, Gürcüstan, Trans-Kafkasya ve Maykap mıntakaları.

Bu gezinti Sovyet Birliğindeki mühim petrol yataklarını tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 35 gün devam etmiştir.

2 — Siberya gezintisi.

Garbî Siberya, Yeni Siberya, Krasnoyarsk, Şarkî Siberya.

Bu gezinti Siberyadâki Kaledonya, Varisk ve Alpen bünyeleri ve ikinci zaman Stratigrafi ve Paleontolojisini ve maden servetlerini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 40 gün devam etmiştir.

3 — Yeni Zemlya ve Şimal kutup mntakaları.

Arhangelesk, Yeni Zemlya, Murmansk.

Bu gezinti Yeni Zemlya adalarının Stratigrafisini, Tektoniğini ve maden servetlerini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 23 gün devam etmiştir.

4 — Urai gezintisi.

Merkezî ve Cenubî Ural dağları.

Bu gezinti Ural dağlarındaki maden servetlerini ve bu madenlerin jenesini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 22 gün devam etmiştir.

5 — Moskova mıntakası gezintisi.

Moskova, Tula, Leon Tolstoi mıntakası, Podolsk.

Bu gezinti Moskova kömür havzasındaki Karbonifer teşekkülâtının-- Stratigrafisini tanıtmak gayesile yapılmıştır. Gezinti 3 gün devam etmiştir.

Sovyet Hükümeti 17 nci Beynelmilel Jeoloji Kongresine büyük bir ehemmiyet atfetmiştir. Kremlin sarayında Kongre âdâlarına yapılan resmi kabulde Komiserler Heyeti reisi Molotov yoldaş mühim bir nutuk irad etmiş ve memleketin millî menfaatleriyle sıkı sıkıya münasebeti olan Jeolojiye Sovyet Hükümetinin gösterdiği a - likayı teşrih etmiştir.

Kongresistler Sovyet Birliğinde buldukları esnada înkilâbdan sonra Sovyetlerin millî ekonomilerini yükseltme gayesile giriştikleri büyük mikyastaki faaliyetlerin hemen hepsinde jeolojinin esaslı bir âmil olduğunu müşahade etmişlerdir, înkilâbdan sonra jeolojinin inkişafı için müsait şartlar yaratılmış ve Sovyet memleketlerinin jeolojik bünyesini tetkik ettirmek için geniş krediler açmışlardır. 20 senedenberi Sovyet Birliğinde jeolojik araştırmalara sistematik bir surette devam olunmuş ve bütün bu nevi işler merkezî bir jeoloji ve prospeksiyon enstitüsünde toplanmıştır. Çarlık zamanında Comite Geologique adını taşıyan ve o zaman mütevazi bir enstitü halinde bulunan bu müessese iptida memleketin geniş mikyaslı bir jeolojik haritasını tanzime başlamıştır. Bu haritada memleketin bütün yer altı bünyesi tabakalarının, madenlerinin, yer altı sularının

şeraiti ve bütün memleketin kabiliyetleri gösterilmektedir. Haritalarla beraber bir çok monografi serileri neşrolunmuş ve bunlar bir çok yerlerde keşfolunan yepyeni maden, kömür ve petrol servetlerinin en ucuz ve rasyonel şartlarla aranmasına ve işletilmesine, bir çok sanayiî tevsiine veya yeniden tesisine yardım etmişlerdir. Jeolojik harita memleketin bir nevi demirbaş eşya defterini teşkil etmekte bulunmuştur.

Sovyet ittihadında Hidrojeolojik iş - ler de bu enstitü tarafından idare edilmektedir. Muazzam sanayi ve ziraat meselelerinin, demiryollarının, hidroelektrik istasyonlarının tesisine başlanalıdanberi memlekette bir çok büyük su meseleleri tahaddüs etmiştir. Baraj, kanal, liman, artezyen suları, maden su menbaları, şehir ve kasabaların su ihtiyaçları, nehirlerin amenajmanları ve buralarda yapılan hidroteknik inşaat ve saire gibi işlerin projelerinde jeolojik etüdler en esaslı bir rol oynamıştır. Ruslar bu etüdlere mümkün mertebe kendi mütehassıslarına yaptırmak gayesile jeolog kadrolarını mütemadiyen genişletmektedirler. Kongrede Rus jeologlarının büyük bir ekseriyet teşkil ettiği görülmüştür. Sovyet Birliğinde jeologların yetişmesi için de mesai sarfolunmakta ve üniversite, mühendis mektebi gibi müesseselere sırf jeoloji tahsil eden pek çok gençler devam etmektedir.

Beynelmilel 17 nci Jeoloji Kongresi 1 Ağustos tarihinde ilmî içtimalarına nihayet vermiştir. Kongrenin verdiği karar mucibince 18 nci Jeoloji Kongresi 1940 da Londrada toplanacaktır.